

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Fugle-Vise til Bonde-Frihedens Priis i Danske Samfund i 1840

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Fugle-Vise til Bonde-Frihedens Priis i Danske Samfund i 1840", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University.
Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_690-intro-shoot-idm83.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Visen

Visens hovedemne er bønderne og den frigørelse, der havde fundet sted lidt over 50 år tidligere under den foregående konge, Frederik 6., som havde været de facto-regent siden statskuppet i 1784. Kongen fremhæves som de fattiges beskytter: "Men Gud og Danmarks Kongesøn / De sørged for den Ringe" (strofe 6). Ud over at hylde Frederik 6. som bondens ven lovpriser Grundtvig samtidig skjalden (dvs. sig selv) bl.a. ved at henvise til fortidens Hjarne Skjald fra Saxos fortælling om sagnkongen Frode Fredegod i 6. bog af *Danmarkshistorien* (fx Saxo 2000). Hjarne vandt som bekendt konkurrencen om at digte det bedste mindedig over kong Frode.

Grundtvig lægger især vægt på, at bønderne nu - i modsætning til tidligere, men ligesom i middelalderen — har mulighed for at synge og lytte til sange på modersmålet: "Igjen da lytter Menigmand / Til Kvad og Kæmpeviser" (strofe 10). For Grundtvig er det betydningsfuldt, at disse sange både er på dansk, og at de stimulerer fædrelandskærligheden (strofe 10). Bøndernes liv og virke tematiseres omkring et før og et nu: "løst er nu" (strofe 8).

Grundtvig opererer i sangen med to forskellige former for understøttelse af kollektiv erindring: Den materielle, der står på mindesmærker som fx Frihedsstøtten, og den, der findes i mindet som folkets sang, og til hvilken Grundtvig bidrager med sine (fædrelandshistoriske) digte. Ikke overraskende sætter Grundtvig det sidste over det første. Faktisk anså han bildende kunst for en af de lavest rangerende kunstarter (se fx Adriansen 2006, s. 75).

Genre

Med genrebetegnelsen 'fuglevise' bygger Grundtvig bro til den sene middelalders og renæssancens folkelige digtning, fx til den allegoriske folkevise *Christian den Anden og Adelen (Ørnevisen)* fra ca. 1523-1531 (DgF 173) og Hieronimus Justesen Ranchs *Fuglevise* (årstal ukendt, formentlig fra 1590'erne, optrykt 1780). I sin vise opfatter Grundtvig dog fuglene som naturvæsener, ikke som allegoriske størrelser.

Melodi og form

Den østrigske folkemelodi fra midten af 1600-tallet, som brugtes til den folkelige sang, "Der stander et Slot i Østerrig", var meget populær både hos Grundtvig og i hans samtid. Grundtvig har kunnet finde melodien i Nyerup & Rasmussen (1821), bind 2, s. IV. Ellers har han kendt den som melodi til salmen "Jeg ved et evigt Himmerig", der stadig synges på samme melodi.

Den simple firlinjede strofeform med krydsrimende fire- og trefodsjamber brugtes i den romantiske periode ofte til det, man kalder kunstballader, dvs. viser i en folkeviseagtig stil, der dog i modsætning til middelalderens fri stavelsesudfyldning har en regelmæssig metrisk struktur. Samtidig er kunstballaden meget sangbar, hvilket har været en fordel, når visen decideret — som titlen angiver — er beregnet til at blive sunget i Danske Samfund, hvor møderne ofte blev afsluttet med en sang (se fx indledningen til "Det Danske Samfund").